

Sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Asia: HE 174/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi
<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+174/2020>

SAJO RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA ANNETUN LAIN JA SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esitetyt muutokset **lakiin ammatillisesta koulutuksesta ja lakiin liikenteen palveluista** ovat kannatettavia.

On kannatettavaa, että **lakiin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä** tehdään sellaiset muutokset, että tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää rahoitusta määriteltäessä ja myönnettäessä. Huomionarvoista kuitenkin on, että uusi velvoite vastata tarpeellisista ja ajantasaista opiskelijan ja työpaikkaohjaajan yhteystiedoista, joita tarvitaan rahoitukseen vaikuttavan palautetiedon keräämisessä, on kuitenkin koulutuksen järjestäjille haastava ja työllistävä uusi tehtävä.

On kannatettavaa, että **lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta** tehdään esitetty muutos säilyttää rahoitusosuuksissa suhde 70/20/10. Uuden lain toimeenpanon seurantaa helpottaa, kun saamme monimutkaiseen rahoitukseen edes tältä osin toivottua vertailtavuutta ja ennakoitavuutta. Tämän kaltaisia rahoitukseen liittyviä isoja ja nopeita muutoksia pitäisi kuitenkin ensisijaisesti välttää.

Ennen vaikuttavuusrahoituksen painoarvon lisäämistä, **palautejärjestelmät tulee olla yhdenmukaisesti käytössä ja valmistuneiden ajantasaiset sijoittumistiedot oppilaitosten käytössä.** On myös hyvin tarkkaan arvioitava, onko opiskelijoilta ja työelämän edustajilta kerättävät tiedot riittävän luotettavia ja yhdenvertaisia näin suuren rahoitusosuuden maksuperusteena vai pitäisikö osuutta pienentä.

Olemme erittäin huolissamme ammatti- ja erikoisammattitutkintojen asemasta ammatillisen koulutuksen kokonaisuudessa. Niiden kannattavuutta heikentää nyt liian moni eri rahoituselementti. Jotta työelämän koulutustarpeisiin ja jatkuvan oppimisen haasteisiin voidaan vastata, niin **rahoitusjärjestelmässä tulee vahvistaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoitusperustaa.**

Haluamme nostaa esille huolen tavasta, miten valmisteluvaiheen muutoksista lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta on viestitty syksyn aikana. Kustannuskorien painokertoimien muutossuunnitelmista vuodelle 2021 on tiedotettu syksyn koulutustilaisuuksissa ja seminaareissa laajalle kohderyhmälle. Saatuja tietoja onkin käytetty laajasti vuoden 2021 talousarvioiden laadinnan pohjana. Nyt muutoksia ei kuitenkaan esitetäkään toteutettavaksi ensi vuonna. Lykkääminen on aikataulullisesti perusteltua, koska laki on vasta nyt käsittelyssä, mutta jatkossa tulisi **säädöspohjaisten asioiden viestinnässä selkeämmin erottaa, mitkä asiat ovat vasta valmistelussa ja mitkä asiat ovat päätöksiä.**

Me ammatillisen koulutuksen johtajat **olemme pyytäneet ja odottaneet rahoitusmallin selkeyttämistä. Nyt esitetyt muutokset eivät vastaa odotuksiamme.** Nykyinen malli, että varsinaisen suoritepäätöksen jälkeen rahoitusta haetaan vielä useilla, liian tarkkaan kohdennetuilla lisähauilla, on liian työllistävä ja epäselvä, eikä mahdollista toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua.

Lisärahoitusten päätöksissä on kirjattu, että niiden käyttöä ei ole sidottu rahoituksen myöntämisvuoteen. Kirjanpitolautakunta on kuitenkin 3.11.2020 päivätyllä lausunnollaan vahvistanut aiemman lausuntonsa, että ”kirjanpitovelvolliselle myönnetyt avustukset merkitään tuotoiksi sille tilikaudelle, jonka aikana kirjanpitovelvollinen on ne lopullisesti saanut. **Korvamerkittyjen erillisrahoitusten sijaan ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoitusta tulisi vahvistaa ja valtionosuusrahoitus tulisi ensisijaisesti jakaa varsinaisen suoritepäätöksen kautta.** Kehittämisrahoitus tulisi jakaa valtion osuuksien sijaan valtion avustuksina.

Yhtenä hyvää henkilöstöjohtamista haastavana rahoituksen ongelmana on lisärahoitukset, jotka tulee kohdistaa henkilöstön lisäämiseen. **Määräaikainen rahoitus ei ole hyväksyttävä määräaikaisen työsuhteen peruste.**

Ammatillisen koulutuksen uuteen vaikuttavuuteen perustuvaan rahoitusmalliin sekä ammatillisen koulutuksen toimijoihin tulisi luottaa.

Espoossa 16.11.2020

Maija Aaltola
puheenjohtaja SAJO